

EERBETOON AAN DIRK GAASBEEK

FOTO: JOHAN BOSVELD

Edzard Gelderman met op de achtergrond een schilderij waarop hij samen met Dirk Gaasbeek staat afgebeeld.

Muziek: welzijn voor mensen met dementie

Het was Dirk Gaasbeek als specialist ouderengeneeskunde al vaker opgevallen hoe positief ouderen reageerden op muziek. In de verpleeghuizen waar hij werkte, bleken dementerende bewoners blij en actiever te worden van muziek. Zijn grootste wens was daarom het leven van mensen met een (niet aangeboren) hersenaandoening te verbeteren met behulp van muziek.

Met de Dirk Gaasbeek Stichting wil Edzard Gelderman samen met enkele andere financieel- en zorgdeskundigen muziekprojecten die zorginstellingen bedenken, helpen te realiseren. Dirk Gaasbeek was tot zijn overlijden gedurende 40 jaar de partner van Gelderman. Samen woonden ze in 'De Houtsnip', een monumentaal pand tegenover het Sonsbeekpark.

"Dirk zag als verpleeghuisarts het effect dat een muziektherapeut had op dementerenden", vertelt Gelderman, die nog altijd aan de Zijpendaalseweg woont. "Daar wilde hij meer mee doen. Dat paste helemaal bij zijn manier van werken. Hij was heel empathisch, had veel oog voor zijn patiënten. Het was zijn droom om muziek een echte plek te geven in verpleeghuizen."

Gelderman besloot de droom van zijn partner tot leven te brengen. Hij richtte onlangs de Dirk Gaasbeek Stichting op om de gedachten en het werk van Dirk Gaasbeek levend te houden. "Door een stichting met zijn naam op de richten voor de mensen waar hij altijd mee werkte, probeer ik ook zijn naam als het ware te markeren." Gelderman zocht een aantal deskundigen bijeen en samen geven ze de stichting (inmiddels met een ANBI-status) nu vorm.

Balletdanseres

De stichting wil in eerste instantie het muzikaanbod in verpleeg- en verzorgingshuizen faciliteren. Bijvoorbeeld door sponsoring of andere vormen van financiële steun. Gelderman: "Die steun kan heel breed zijn; van het financieren van een muziekinstrument, het leveren van liedteksten die mensen mee kunnen zingen tot een luisterkussen waarmee dementerenden individueel naar muziek kunnen luisteren. Eigenlijk alles wat bijdraagt aan de muzikale beleving van de mensen."

Als voorbeeld van het effect van muziek noemt Gelderman de beelden van een hoogbejaarde, dementerende dame, lang geleden bekend als klasieke balletdanseres. „Zij zat helemaal in zichzelf gekeerd in een rolstoel, maar toen haar de muziek van Tsjaikovski's 'Zwanenmeer' ten gehore werd gebracht,

was het alsof ze ontwaakte. Ze bewoog met elegante armbewegingen mee met de muziek, zoals ze die ooit als danseres op deze muziek had gemaakt. Ontroerend." (Kijk op www.youtube.com/watch?v=wAXKJfesBM).

Donaties en sponsoren

De Dirk Gaasbeek Stichting zoekt naarstig naar financiële steun voor haar werk. Het bestuur benadert fondsen, sponsoren en particulieren voor donaties en andere vormen van sponsoring. Hulp en advies daarover is bij Edzard Gelderman zeer welkom. Behalve door op aanvraag van verpleeg- en verzorgingshuizen voor hun muzikale plannen financiële steun te geven, onderzoekt de stichting ook andere manieren om muziek een rol te laten spelen. Gelderman: "Je kunt bijvoorbeeld denken aan jonge musici die werkloos zijn. Die zouden tegen een vergoeding een muziekprogramma kunnen maken dat geschikt is voor patiënten in verpleeg- en verzorgingshuizen. De stichting zou daarin wellicht een rol kunnen spelen. Om dat na te gaan ga ik contact opnemen met de muziekopleidingen van ArtEZ, de kunstacademie."

Het is de bedoeling dat zorginstellingen die een bijdrage van de stichting ontvangen hun muziekproject presenteren op de website van de stichting. "Op onze website komen dan filmpjes te staan waarop je kunt zien hoe geweldig mensen op muziek reageren". Zo kan iedereen zien hoe het geld wordt besteed en wordt het voor bedrijven aantrekkelijker om ook als sponsor op te treden. Een van die projecten die nu al te zien is, is de zogeheten Qwiek.up. Daarmee wordt met behulp van beeldprojectie een audiovisuele beleving gegeven aan patiënten. Met geld van de Dirk Gaasbeek Stichting kon een zorgorganisatie belevingsmodules voor Qwiek.up voor haar verpleeghuizen aanschaffen.

Johan Bosveld

Kijk voor meer informatie of doneren op www.dirkgaasbeek.nl.

—

“Ze bewoog met elegante armbewegingen mee met de muziek, zoals ze die ooit als danseres op deze muziek had gemaakt. Ontroerend.”

Het krachtig effect van muziek

Muziek prikkelt de hersenen. De Dirk Gaasbeek Stichting legt op haar website uit wat het effect daarvan is. "Ons volledige brein wordt geactiveerd wanneer wij muziek maken of naar muziek luisteren. Ook heeft het een positieve invloed op hoe wij ons voelen, onze taal, motoriek en ons geheugen. Tot slot heeft muziek een belangrijke sociale functie: muziek verbindt mensen binnen een sociale groep en versterkt de onderlinge relaties.

Muziek kan heel doelgericht ingezet worden bij mensen met een hersenaandoening, zoals dementie. Bijvoorbeeld door middel van muziektherapie. Met muziektherapie worden vaardigheden gestimuleerd en geprikkeld. Zo kan het zijn dat iemand met dementie tijdens de therapie ineens weer meezingt of meebeweegt. Het muzikale geheugen blijft namelijk langer intact dan het niet-muzikale geheugen.

Muziek biedt een opening om herinneringen en ervaringen uit het verleden op

te halen. Er wordt altijd gekeken naar wat iemand kan en fijn vindt.

Erik Scherder

Als voorzitter van de stichting verwijst Edzard Gelderman naar de bekende neuropsycholoog prof. dr. Erik Scherder die al veel langer een pleitbezorger is van muziek in de zorg voor dementiërenden.

In het tijdschrift 'Psychologie' zei Scherder het enkele jaren geleden als volgt: "Hoe krachtig het effect van iemands favoriete muziek kan zijn, is soms te zien bij patiënten met dementie. Mensen die zich niets meer lijken te herinneren, amper nog reageren en niet meer praten, veren ineens op wanneer ze een liedje uit hun jeugd horen. Hun ogen gaan stralen, ze zingen en tikken met hand of voet foutloos mee, en kunnen zelfs weer even antwoord geven op vragen. Ontroerend als je dat ziet gebeuren bij een patiënt. Dat verschijnsel heeft alles te maken met het

langetermijngeheugen voor muziek: bij de ziekte van Alzheimer blijft dat het langst gespaard. Voor mij laat dat zien hoe diep muziek verankerd ligt in de hersenen."

FOTO: KEKE KEUKELAAR/HERSEINSTITUUT NEDERLAND